

NI
LEM

m!
... 28 lej
... 40 lej
... 60 lej
... feljebb

NYI
alom-u.) 12

an
j Kelet
még a

sedik 45
... 25
... 18
... 25
... 25
... 30
... 15
... 80
... 75
... 15
... 80
... 140
... 50
... 15
... 8

Rador

lálta barna

svár

ter
12-12

ak!
Lloyd 2939

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA
kománában

Egész évre — 850
Félévre — 460
Negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5—

Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35—
Egy szám — 150

1925 február 3 Kedd

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 27 szám

5685. Sövat 9

Világ-kikötőt építenek az akkói-öbölben

**Samuel kormányzó nyilatkozata a
kormány terveiről. Emelkednek a
földárak Akkó körül**

(Cluj-Kolozsvár, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány héttel ezelőtt jelentette az Uj Kelet, hogy a Lömaan Akkó-akció vezetésének megbízásából dr. Weiszburg Chaim és Stotter Aladár Palesztinába utaztak, hogy a tervbe vitt földvásárlást perfektuálják. Időközben a számításba vehető földterületből egy amerikai zsidó társaság ötvenezer dunamot megvásárolt és valószínű, hogy az erdélyi városépítési terv bekapcsolódik az amerikai akciójába.

A zsidó gazdasági közök figyelmébe egyre nagyobb érdeklődéssel fordul az akkói öböl felé, amely — ma már biztosra vehető — néhány éven belül a világkereskedelemnek egyik legfontosabb gócpontja lesz. Dr. Weiszburg Chaim ma hosszabb táviratot küldött az Uj Keletnek, mely a következőket tartalmazza:

A palesztinai lapokban tegnap hivatalos kommuniké közölte, hogy Samuel főköormányzó fogadta Jaffa és Tel-Aviv egyesített zsidó-arab küldöttségét. A küldöttség arra kérte a főköormányzót, hogy a tervezett nagy kikötőt Jaffában építsék ki. A főköormányzó azt válaszolta a küldöttségnek, hogy a kérésnek nem tehet eleget, mert az angol kormány már végérvényesen úgy döntött, hogy a kikötőt Haifa mellett, az akkói öbölben építik fel.

A kormányzó kijelentette még, hogy az angol körmánynek egészen grandiózus terveit vannak a haifai kikötővel, amelyet természetesen módon véd a Karmel-hegység és hinterlandja egész Perzsiáig terjed.

Az angolok kikötő építésével egyidejűleg Moszustól Haifaig petroleumsöveket raknak le, mert a moszuli petroleum szállítására a legalkalmasabb kikötő Haifa. A vasutat rövidesen kiépítik Akktól Beyruthig és megkezdik a Holt-tenger kiaknázását, amely tudvalevőleg rengeteg kémiai anyagot tartalmaz. A Jordán völgyét ugyancsak összekötik vasutal Haifával.

A főköormányzó nyilatkozata egész Palesztinában óriási feltűnést keltett és annak hatása alatt az akkori öbölben ugrásszerűen emelkednek a földárak.

Cionisták üldözése Oroszországban

Berlin, febr. 2. Oroszországból érkező hírek szerint a charkovi fegyházban a cionista munkások szolidaritását véres eszközökkel akarták megtörni. A fegyházban ugyanis harmincegy fiatal cionista volt elfogva, akiket a szovjet-törvényszékek száműzésre ítélték. Amikor kihirdették előttük a börtönben az ítéletet, a fiatal emberek kijelentették, hogy csak együtt akarnak száműzésbe menni. Ezt írásban is kérték a politikai rendőrségtől, amely azonban e kérést visszautasította. A letartóztatottak erre a tanácsköztársaság legfőbb ügyészéhez fordultak egy memorandumban, amelyre azonban nem jött válasz. A foglyok erre egy napon a közös cellák ajtaján dörömbölni kezdtek. Néhány perc múlva megjelent Galusko, a fegyház helyettes parancsnoka, aki meg sem akarta hallgatni a foglyokat, hanem sortűzet adatott a börtönre. A foglyok közül szerencsére csak egyetlenegy munkás, M. Eidelberg sérült meg a fején. A letartóztatottak azután közös tiltakozó kérvényt adtak be a börtönkezelőség ellen és kijelentették, hogy mindaddig éhségsztrájkot folytatnak, ameddig rendszerváltozást nem ejtenek meg a börtön kezelése körül. Ez használt, mert azonnal vizsgálóbizottság jött a börtönbe, ahonnan a foglyokat Moszkvába szállították. A cionista munkások a Hatikva hangjai mellett tették meg az utat az orosz fővárosba.

A tegnapi pártgyűlések egyhangulag visszautasították Maniu felhívását

**A parasztpárt visszautasította az együttműködést. Az Averescu-párt politikai erkölcsstelenségnek bélyegzi a Maniu—Argetoianu fuziót
Mihalache nyilatkozata az Uj Keletnek**

(Cluj-Kolozsvár, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A parasztpárt végrehajtó bizottságának nagy izgalommal várt gyűlése tegnap délután zajlott le Bukarestben. A gyűlés határozatainak egyik része semmi meglepetést sem hozott, az történt, amit amugy is sejtett mindenki, hogy történni fog: a parasztpárt visszautasította Maniu Gyulának az ellenzéki pártokhoz intézett felhívását és leszögezte, hogy a demokratikus alapokon álló parasztpárt nem hajlandó az Argetoianu-féle reakciókkal fuzióra lépni, de szívesen támogat bármely más pártot, amely elfogadja a Stere és Maniu által többször ismertettített pontot.

Annál nagyobb meglepetést idézett elő a határozatoknak második része. A gyűlés ugyanis eddig még nem eléggé tisztán körvonalozott okok miatt a parasztpárt elnöki tisztségét, amelyet eddig Lupu töltött be, egyévi időtartamra Mihalachera ruházta. Az új elnököt egy hetilap szerkesztésével bízták meg, amely egyuttal a párt hivatalos organuma lett. A párt eddigi hivatalos organuma az „Aurora“, továbbra is Lupu vezetés alatt marad, de nem a parasztpárt hivatalos, hanem Lupu személyes véleményének lesz a szószólója.

Aradi tudósítójának jelentése alapján Erdélyben az Uj Kelet számolt be elsőnek arról a szenzációs politikai eseményről, hogy Mihalache Aradon járt, ahol a Goldis-frakcióval a hivatalos nemzeti párttól független fuzió ügyében puhatózó tárgyalásokat folytatott. Bukarestbe való visszatérése előtt temesváron az Uj Kelet munkatársának alkalma volt hosszabb beszélgetést folytatni vele, amelyről az alábbi cikkben számol be.

Beszélgetés Mihalacheval Temesváron

Temesvár február 2. A román parasztpárt kiváló vezére ma délután átutazóban néhány percig rendelkezésére állt az Uj Kelet munkatársának.

— Képviselő ur! — volt az első kérdésünk — mi a véleménye a Maniu és Argetoianu-féle fuzió által keletkezett új politikai orientációról? Mi a parasztpárt állásfoglalása az együttes ellenzéki blokk megalakulását illetően?

Mihalache a vasúti kocsihoz támaszkodik. Felelete nyugodt és kimért.

— A nemzetiek és nemzeti néppártiak fuzióját, mint minden más politikai összeforrást, tudomásul vettük. De nem vehetjük tudomásul azokat az alapelveket, amelynek bázisán Maniu az egyesült ellenzéki blokk eszméjét felvetette. A mostan nyelbeütött fuzióhoz és ennek alapján az egyesült ellenzéki blokkhoz a parasztpárt sohasem fog tartozhatni, mert annak kezdeményezője a feudális oligarchia tipikus képviselője: Argetoianu, mi pedig azzal az emberrel sohasem leszünk egy elvi uton. A helyzet most már egyszerű: szerény véleményem szerint a parasztpárt képviseli a parasztság zömét, azt a parasztságot, amelynek — Maniu tiz pontja szerint — Románia újjáépítésében a legjelentősebb feladat vár. Azt hiszem ilyen körülmények között Maniu kiáltványa pártoszózzattá zsgorodott össze, a tiz pont pedig csak pont...

— A parasztpárt a jövőben is kitart politikai hitvallása mellett és megmarad eddigi izoláltságában. De hogy ne érhesen vád, hogy a központi választmány önhatalmúlag cselekedett, sorra meghallgatjuk az egyes megyei szervezetek véleményét, amelyek mind a mi álláspontunkat tették magukévá. Most érkezem Aradról és közölhetem, hogy az aradi és temestorontáli szervezetek is a mi nézetünket vallották.

— Lesz-e valamelyes kihatással az új fuzió?

— Véleményem szerint igen. Az egyesült párt igazi demokratikus elemei nem működhetnek együtt Argetoianuval, ennek következményeképpen kilépnék a pártból. Nem vagyok optimista, de azt hiszem, hogy hozzánk csatlakoznak. Különben a parasztpárt, a közeljövőben brosúrát ad ki, amelyben részletesen válaszol az ellene indított rágalomhadjáratnak. Azzal illetnek bennünket politikai ellenfeleink, hogy antidinasztikus, antiszemita és hadseregellenesek vagyunk, ebben a brosúrában mindezzel és a többiekkel is bőven foglalkozunk.

Akaratlanul is új kérdéshez jutott Mihalache képviselő.

— Képviselő ur mi a párt álláspontja az antiszemita mozgalmat illetően?

Sem antiszemita, sem filozemita

— Nem vagyunk sem antiszemita, sem filozemita, csak egyenlő jogokkal és kötelességekkel felruházott polgárokat ismerünk, akiknek a legszigorúbban alkalmazkodniuk kell az ország törvényeihez. Ami pedig az etnikai kisebbségek kulturális fejlődését illeti, sohasem engednők meg azt, hogy nyelvi, iskolai és kultur-érdekeik megvédésére védelmi falat kelljen emelniök, sőt ellenkezőleg azon lennénk, hogy mindezeket a kulturértékeiket továbbra is nemcsak hogy megőrizze, hanem népi sajátosságai-ban szabadon fejlődjék. Románia még a liberálisok szemében sem egységes nemzeti állam, ez a meghatározás pedig magától értődően jelzi azt az utat, amelyet a Nagy-Romániában élő népkisebbségekkel szemben követnünk kell.

Az interjuvólóból egyszerre meginterjuvált lettem. Mihalache hirtelen felém fordult s azt a kívánságát fejezi ki, világositanám fel a Magyar Párt összetételéről, valamint arról, hogy a mai összetételében hiven képviselheti-e a magyar népkisebbséget? Röviden válaszoltam a helyzetét, mire Mihalache lakonikus rövidséggel jegyzé meg:

— Megváltozott idők itt is más szellemet és új embereket követelnek.

(Grósz Dezső)

Az Averescu-párt politikai erkölcsstelenségnek tartja a Maniu—Jorga fuziót

Bukarest, február 2. Az Averescu-párt végrehajtó bizottsága tegnap, vasárnap az esti órákban tartotta meg nagygyűlését, amelynek egyetlen pontja a Maniu-féle felhívással szemben való állásfoglalás volt.

A kérdést maga Averescu tábornok ismertette, akinek indítványára a gyűlés kimondotta, hogy a Maniu—Argetoianu fuziót erkölcsstelen politikai cselekedetnek tartja, mert Maniu még egy évvel ezelőtt azok közé tartozott, akik a kormányhoz intézett beadványukban a kincstári bonokkal visszaélő Argetoianu volt miniszternek büntető törvényszék elé való állíttatását követelték. Ezután a mult után a jelenlegi fuziót valóban politikai erkölcsstelenségnek kell bélyegezni. Az Averescu-párt azonban tovább halad a maga útján és soha sem lesz hajlandó ezzel a politikai erkölcsstelenséggel társulni. Az Averescu-párt Argetoianuval semmi közösséget nem hajlandó vállalni.

A nemzeti párt kontörtfalazása Dan Sever leveléről

A nemzeti párt hivatalos lapja a Bukarestben megjelenő „Romania“ eddig egyetlen egy

szóval sem avatkozott be abba a sajtókoncertbe amely Dan Sever hirhedeit levélné publikálás körül keletkezett. A párt hivatalos lapjának rezervált magatartását illetékes körökben arra magyarázták, hogy a nemzeti párt vezetését annyira megzavarta a levélné nem várt publikálása, hogy nem tudja határozott állásfoglalásra elszánni magát.

Ma végre a „Romania“-ban hivatalos kommuniké jelent meg, amelyben a nemzeti párt vezetése kijelenti, hogy Dan Sever publikált levélné kijelentései írójuknak egyéni felfogását tükröztetik vissza és egyáltalában nem érintik a nemzeti párt álláspontját.

Ez a dodonai válasznak beillő kommuniké csak arra vall, hogy a hivatalos vezetőknek nem volt elég bátorságuk ahhoz, hogy Dan Sever kijelentéseit nyíltan vagy elítéljék, vagy magukévá tegyék, hanem megelégedtek azzal a sokértelmű és óvatos kijelentéssel, hogy a levél nem érinti a nemzeti párt álláspontját.

Titkos szerződéseket loptak el a jóvátételi bizottság levéltárából

Egy könyvelő lopta el az aktákat

(Páris, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Csak most tudódott ki, holott már hónapok előtt történt, hogy a jóvátételi bizottság levéltárának rendkívül fontos titkos okmányai eltűntek. A jóvátételi bizottság főtitkárát két hónap előtt egy amerikai bizalmas embere értesítette, hogy vizsgálta meg a levéltárt, mert biztos tudomása szerint hiányzanak belőle eredeti okmányok, titkos meg egyezések, szerződések és a bizottság döntő üléseinek hitelesített jegyzőkönyvei. Azt is tudatta a feljelentő amerikai, hogy az aktalopások már hónapokra nyulnak vissza.

A jóvátételi bizottság főtitkára azonnal megtette feljelentését a rendőrségen ismeretlen tettes ellen. A gyanu rögtön egy Michaut Péter nevű harmincéves könyvelőre irányult, aki mellékfoglalkozásként 1919-től 1923 decemberéig alkalmazásban volt a jóvátételi bizottság titkári hivatalában.

A detektívek motozást tartottak Michaut boulognei lakásán és a kutatás meglepő eredménnyel járt. Ötven fontos okmányt találtak, amelyek a jóvátételi bizottság levéltárából származtak. A bűnös tisztviselő nem tagadott. Elmondotta, hogy sok aktát adott el egy filadelfiai műgyűjtő kereskedőnek, Mayernek, akittől 1924 augusztusában néhány okmányért hatszáz dollárt kapott. Az amerikai műkereskedő különös előszeretettel vásárolta meg a versaillesi és cannesi jóvátételi konferenciák eredeti jegyzőkönyveit, mert azokon a delegátusok, nagy-névű szereplő államférfiak sajtókezű aláírásai vannak.

Megvette továbbá a filadelfiai könyvkereskedő a jóvátételi bizottság politikai természetű titkos egyezményeinek eredeti okmányait is, mindezt állítólag csak autogramgyűjteményének teljessége kedvéért, nem pedig politikai célokra.

Amikor a német császárné protekciójával hamis nlevelet adtak

A Barmat-panama megvizsgálására kiküldött parlamenti bizottság megkezdte működését

(Berlin, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A porosz országgyűlés mint ismeretes, a Barmat-panama ügyében vizsgálóbizottságot küldött ki, amelynek feladata a botrány körüli szereplő kormányférfiak felelősségrevonása. Az elsők között, akiket kihallgattak, Bauer volt birodalmi kancellár volt, aki ellen a bizottság német nemzeti és kommunista tagjai léptek fel erősen. Bauer azonban rövid kihallgatása után tisztázta szerepét. Ezután Richter rendőrfőnököt hallgatták ki, aki Barmatéktól ötezer márkányi kölcsönt vett fel. Őszintén bevallotta, hogy a kölcsönt barátságból kapta a cégtől, akinek azonban semmilyen ellenszolgáltatást nem tett.

Ezután Severing minisztert hallgatták ki, aki azonban csak az első néhány percben mutatkozott vádlottnak, később a támadásokat úgy védte ki, hogy a bizottság német nemzeti tagjai lettek a megtámadottak. Severing azzal volt vádolva, hogy a belügyminisztérium Barmatéknak idegen névre kiállított passzust adott át. Az a vád, mintha vámkedvezményeket kaptak volna, elesett. Severing figyelmeztette a bizottság németnemzeti képviselőit, hogy már 1909-ben miniszterek, államtitkárok, követek, rend-

őrigazgatók, sőt Bethmann Holweg birodalmi kancellár is aláírt egy hamis névre kiállított passzusról szóló okmányt. Arról volt akkor szó, hogy őfelsége a királyné környezetéből való fiatalembert, aki homoszexuális tüzelme miatt köröztek, átsegítsenek a határon. Ez az ur von Brandstein volt, aki Schwartz festőművész lett a passzuson. Ma ez az ur — mondotta Severing — oszlopa a németnemzeti pártnak.

A vizsgálóbizottság jobboldali tagjai a birodalmi elnök személyét is bele akarták vinni a

vitába. Meisner államtitkár azonban igazolta, hogy a birodalmi elnök hevesen tiltakozott az ellen, hogy Barmat a birodalmi elnök hivatalából Hollandiába telefonáljon. Amikor a bizottság egyik németnemzeti tagja mégis kifogásolta a birodalmi elnök szerepét, Noske szociáldemokrata képviselő és volt miniszterelnök nagyot csapva az asztalra, megiltotta, hogy az elnök személyét továbbra is meghurcolják.

A bizottság a közeli napokban folytatni fogja a vizsgálatot.

Ismét fenyeget a Wrangel-flotta

Páris, február 2. A „Matin“ interjú közöl Barmatu Vintila pénzügyminiszterrel, aki kijelentette, hogy az orosz kormány agresszív magatartására való tekintettel abban az esetben, ha a Wrangel-flottát átadják Orszországnak, Románia kénytelen lesz a nagy hatalmaktól a lausannei békeszerződés ama szakaszának alkalmazását kérni, amelynek értelmében a nagyhatalmaknak joga van abban az esetben, ha a Fekete-tengeren valamely hatalom hadereje tulsulyba kerül, oda ugyanannyi egységet küldeni a tenger szabadságának megoltalmazására. Ha a nagyhatalmak nem lesznek hajlandók lenni a pontnak alkalmazására, akkor Románia egyedül lesz kénytelen tengeri egységeinek olyan arányu gyarapítására, hogy az erők a Fekete-tengeren egyensúlyban legyenek.

Két bukaresti gimnazista rejtélyes halála Brassóban

December 16-án megszöktek a szülői házból. Véletlen baleset, vagy öngyilkosság

(Brassó, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A brassói liceum egyik tanára, aki a vasárnapot turista uton a hegyekben töltötte, a Timis-patak mentén Constantinescu miniszter villájának közelében egy szakadékban két fiatalember összeroncsolt hullájára bukkant. A tanár azonnal értesítette a borzalmas leletről a brassói rendőrséget, amely helyszíni szemlét tartott s megállapította, hogy a két halott fiu Carol Grosz 16 éves és Eugen Srober 18 éves bukaresti gimnazistákkal azonos.

A rendőrségen csakhamar kiderült, hogy a két fiut szüleiknek megkeresésére az ország rendőrsége már régóta körözi. Carol Grosz édesapja a közegészségügyi minisztérium elnöke, Eugen Srobernek apja pedig Bukarest városának főmérnöke. A két fiu — mindkettőnek egzaltációra erősen hajlamos természete volt — szoros jóbarátságban élt. Körülbelül egy esztendővel ezelőtt kalandos tervekkel foglalkozott a két gimnazista s egyizben az utolsó

pilanatban akadályozták meg szüleik Konstancába való hajóra szállásukat, ahonnan — mint ők mondták — Amerikába akartak szökni.

December 16-án a két diák elkéredzett szüleiktől azzal, hogy Piatra-Neamtza akarnak kirándulni. A szülők azonban megtiltották a fiuknak a kirándulást. A tilalom semmit sem használt, mert a két kalandvágyó diák elszökött hazulról. Amikor egy hét múlva sem kerültek haza, a szülők nyugtalankodni kezdtek, jelentést tettek a rendőrségen, amely a két gimnazista országos körözését rendelte el. A rendőrség mindaddig semmi hírt sem tudott szerezni a szökevényekről, míg most a Timis-patak mellett egy szakadékban megtalálták a két fiu véresre roncsolt hulláját. A rendőrségi vizsgálat, amely nagy apparátussal indult meg, még nem tudta kideríteni, vajjon véletlenség történt-e, avagy öngyilkossági szándékkal vetette le magát a két fiu a szakadékba.

A köztisztviselők visszautasították Bratianu Vintila kétmilliárd lejét

(Bucuresti-Bukarest, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap délután a köztisztviselők egyesülete népes gyűlést tartott Bukarestben. A gyűlés Cliniciu, dr. Holban és Demeter Dobrescu hatásos szónoklatai után erélyes hangu határozati javaslatot fogadott el, amely visszautasítja a Bratianu Vintila által a köztisztviselők drágasági pótlékára kiutalt kétmilliárd lejt, minthogy ez az összeg nevétségesen csekély.

A határozati javaslat ezután követeli a nyugdíjtörvény sürgös tető alá hozását, valamint azt, hogy a köztisztviselők létminimuma törvény által szabályoztassék. Legvégül követelik, hogy az elmúlt évi tisztviselőszerűk miatt körözött és letartóztatott köztisztviselők ellen szüntessék be a további eljárást.

Görög-török háboru fenyeget a konstantinápolyi patriárcha kitoloncolása miatt

Görögország a hágai döntőbíróshoz és a népszövetséghez fordul

(Athén, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentette már az Uj Kelet, hogy a török kormány azzal az ürüggyel, hogy a konstantinápolyi patriárcha görög állampolgár, az ősz főpapot egyszerűen áttoloncolták a határon. A kitoloncolt patriárcha Szalonikibe utazott, ahol gyűlésre hívta össze a görögkeleti klérust. A klérus úgy határozott, hogy tiltakozó jegyzéket intéz a népszövetséghez.

Ezzel egyidejűleg a görög kormány erélyeshangu jegyzéket küldött az angolai kormánynak a patriárcha kitzése ügyében, amelyet Törökországnak Görögországgal szemben vállalt kötelezettségei súlyos megsértésének tekint, sőt követének Konstantinápolyban való maradását, illetve visszahívását a török kormány választól teszi függővé. Ultimátumában a görög kormány azt kívánja, hogy az ügyet a hazai nemzetközi döntőbíróshoz ítélete alá bocsássák.

Egyidejűleg a görög kormány jegyzéket küldött a népszövetségnek is, amelyben kifejti és bejelenti, hogy a Törökországgal való szakításának eshetősége miatt kénytelen volt tovább is felfegyverezve tartani azokat a korosztályokat, amelyeknek különben már el kellett volna szerelniük. A közvélemény az egész

országban rendkívül izgatott, népgyűléseken követelték az összes pártok, hogy a kormány a lehető legteljesebb eréllyel járjon el Görögország tekintélyének megvédése érdekében.

— Kirándulási-terv Palesztinában. Az Erdélyi Palesztinahivatal több érdeklődő felkérésére tervbe vette egy palesztinai társaskirándulásnak megszervezését. A kirándulás ideje a jeruzsálemi egyetem ünnepélyes megnyitásával és az ezzel kapcsolatos peszachi nemzeti ünnepségekkel esnek egybe, ami által a kirándulás nem csak az ország megismerését, hanem ezen nagyjelentőségű eseményekben való részvételt is szolgálja. A hivatal felkéri miudazokat, akik a társaskirándulásban résztvenni óhajtanának, jelentsék be szándékukat a hivatal irodájában (Cluj, Calea Regele Ferdinand 48.), hogy a hivatal a résztvevők számáról tájékozódva legyen, mert csak megfelelő számú és kellő időbeni jelentkezés esetén valószínűleg meg a kirándulás.

A kalotnikák

Egyöntetű központi kikötés

Huedin-Bánf munkatársától). A Magyar Párt tába van megsz pozans nagygy A gyűlés jelent lonos népgyűlé gyar Párt ker kalotaszegi tago telmében meg mivesei és intell céltudatos és a tenek ki és így mény valószínű középosztályána rözi vissza.

A kalotaszze tömörült a Magy mögő, amelyne szüntek meg a detni. Ilyen volt, hogy a b képen a brassó készül és arra a Magyar Pár vonalakat jelöl

A bánffyht délután két volt. Földmive egymás mögött Különös és érd művész és a fő séges keveréke. és ítéletében tá lektuel vezére, a régi parlame kális vezéreire

A gyűlést meg Kabdebó előtt kegyeletes tagozat elhunyról. Ezután új képviselőit, de kiküldötteit, dr Imrét és dr. G a tagozat elmű megállapította, a jelszavak ide félreértett jelsz bilitásnak és e A megnyitó u ügyvédet, szá

Dr. Deutse nagygyűlésen K levőleg a gyűlé hogy a Magyar mondjon, fulmin nagygyűlés lefő nőkség ügyes levette a prog beszámolót, az telenségről ke merteti, hogyan bályzatokat, a csapását jelent és hogyan nem szegi magyars gyűlésen.

A terem kö tapsolt Deutsek kiáltások hangz

— Minket

Deutsek G sének tartja a Párt egységét teletbentartása r Geza nagy tets Miksa nyugalma nyújt be, am történt szofos két, járjon el badság épségi

A kalotaszegi gyűlés a Magyar Párt politikájának irányváltozását követelte

Egyöntetű demonstráció a szófeszítő brassói gyűlés ellen. A Magyar Párt központi kiküldötteinek felvilágosításai. Rendkívüli nagygyűlés összehívását követelik. Kós Károly lett a kalotaszegi tagozat elnöke

Huedin-Bánffy-hunyad (Az Uj Kelet kiküldött munkatársától). Kalotaszeg kalotaszegi tagozata van megszervezve, vasárnap délután impozáns nagygyűlést tartott Bánffy-hunyadon. A gyűlés jelentősége messze kimagaslik a sablonos népgyűlések keretei közül, mert a Magyar Párt keretein belül talán az egyetlen kalotaszegi tagozat az, amely a szó szoros értelmében meg van szervezve, amelynek földmivesei és intellektuelsei az impériumváltozás óta céltudatos és aktív politikai tevékenységet fejtenek ki és így az őt megnyilvánult közvélemény valószínűleg a magyar nép paraszt- és középosztályának egyetemes állásfoglalását tükrözi vissza.

A kalotaszegi tagozat imponáló egységben tömörült a Magyar Párt ugynevezett „balszárnya” mögé, amelynek vezérei tudvalevőleg sohasem szüntek meg a demokratikus realpolitikát hirdetni. Ilyen körülmények között előrelátható volt, hogy a bánffy-hunyadi nagygyűlés legfőképpen a brassói gyűlés elleni demonstrációnak készül és arra érez magában hivatottságot, hogy a Magyar Párt politikai akciójában új irányvonalakat jelöljön ki.

Gyűlés a Tigris-szállóban

A bánffy-hunyadi Tigris-szálló nagyterme délután két órakor már teljesen tömve volt. Földmivesek és intellektuelsek szorongtak egymás mögött a zsúfolásig megtelt teremben. Különös és érdekes parasznép, az ösztönös ösművész és a föld józanfejű robotosának egészséges keveréke, megfontolt beszédű, intelligens és ítéletben tárgyilagosan józan. A nép intellektuel vezérei, ügyvédek és papok nagyobbára, a régi parlamenti harcok körülrajongott radikális vezéreire emlékeztetnek.

A gyűlést délután félhárom órakor nyitja meg Kabdebó Szilárd dr. elnök, aki mindenekelőtt kegyeletes szavakkal emlékezik meg a tagozat elhunyt elnökéről, dr. Albrecht Gézaról. Ezután üdvözlő a megjelenteket, a hatóság képviselőit, valamint a Magyar Párt központi kiküldötteit, dr. Váradi Aurélt, dr. Gabányi Imrét és dr. Gál Gyulát. Visszapillantást vetett a tagozat elmúlt három évi működésére és megállapította, hogy a magyarság még mindig a jelszavak idején él. Vácolja három, legtöbbször félreértett jelszónak: az opportunitásnak, possibilitásnak és egységnek régi és mai értelmét. A megnyitót után felhívja dr. Deutsek Géza ügyvédet, számoljon be a brassói nagygyűlésről.

Kritika a brassói nagygyűlésről

Dr. Deutsek Géza ügyvéd, aki a brassói nagygyűlésen Kalotaszeget képviselte és akit tudvalevőleg a gyűlés elnöksége megakadályozott abban, hogy a Magyar Párt akcióképességéről kritikát mondjon, fulmináns beszédben ismertette a brassói nagygyűlés lefolyását. Elmondotta, hogy az elnökség ügyes szemfényvesztéssel egyszerűen levette a programról a párt működéséről való beszámolót, ami érthető is, hiszen csupa sikertelenségről kellett volna beszámolnia. Majd ismerteti, hogyan változtatták meg a szervezeti szabályzatokat, ami a demokratikus felfogás arculcsapását jelenti. Végül ráter, hogy torkolták le őt és hogyan nem engedték szóhoz jutni a kalotaszegi magyarság kiküldöttét a brassói nagygyűlésen.

A terem közönsége ennél a részletnél tombolva tapsolt Deutsek Gézának, mindenhonnan közbekiáltások hangzanak el:

— Minket torkoltak le Brassóban!

Deutsek Géza a pártfegyelem hibás értelmezésének tartja a szólásjog megvonását s a Magyar Párt egységét csak a szólásszabadság tökéletes tiszteletbentartása mellett tartja elképzelhetőnek. Deutsek Géza nagy tetszéssel fogadott beszéde után Vencel Miksa nyugalmazott erdőtanácsos határozati javaslatot nyújt be, amely tiltakozik a brassói gyűlésen történt szófeszítés ellen és kéri a tagozat elnökét, járjon el a párt központjánál a szólásszabadság épségben tartása érdekében.

A határozathoz elsőnek dr. Tolcsy ügyvéd szólal hozzá, majd a központ egyik kiküldötté, dr. Gabányi Imre beszélt. Igyekezett meggyőzni a gyűlés résztvevőit, hogy a brassói nagygyűlésen dr. Deutsek nem fosztották meg a szólásjogától, hanem egy megmondhatatlan kifejezés volt a Deutsek elleni vihar oka. Hangzatos szavakkal hirdeti, hogy az egység a fontos és óva inti a magyarságot a tévutrazetektől.

Kitör az első vihar

A központi kiküldött szavait a gyűlés közönsége állandó közbekiáltásokkal zavarta meg és többször adott nemtetszésének kifejezést. Az elhangzott beszédre György Dénes tanár reflektált, aki mindenekelőtt bocsánatot kért, hogy az ügy érdekében kénytelen az argumentum ad hominem eszközeihez nyulni. Kifejtette, hogy nagyon szeretne hinni Gabányi Imre szép és lelkes szavaiban, de sajnos ez nem lehet, és szavainak illusztrálására elmeséli Gabányi dr.-ral történt négy találkozását,

— Az első találkozásunk — mondotta — egy kolozsvári katolikus iskolában történt, amelynek tanári karát Gabányi Imre a Kalotaszegen megalakult néppárt gyűlése után értekezletre hívta össze. Gabányi akkor durakkordban beszélt, a néppárt vezetőit kommunistáknak, megfizetett zsidó és román bérenceknek ócsárolta és egy nemzeti párt megalakítását sürgette.

— Második találkozásunkkor moll-akkordban beszélt Gabányi, aki akkor a nemzeti pártnak a néppárttal való fúziójára kiküldött bizottságának tagja volt. Megható szavakkal beszélt az egységről és hozzájárult ahhoz a megállapodáshoz, hogy a fuzionált párt vezetősége paritásos alapon állíttassék fel. Ez a megállapodás soha sem realizálódott, egyszerűen elcsúszott. Harmadik találkozásom Brassóban volt Gabányi Imre dr.-ral, aki akkor újra durakkordban beszélt és erőlyes hangjával elnémította az ellenvéleményt. Negyedik találkozásom most van, Gabányi dr. most megint moll-akkordban beszélt, de az a hitem, hogy ez a beszéd politikus-beszéd. György Dénes nagy tetszéssel fogadott be-

Szakítani kell a sérelmi politikával

A Magyar Párt kalotaszegi tagozatának Bánffy-hunyadon 1925 február 1-én tartott közgyűlése, mely három választókerület magyarságát képviseli, belátva a központi vezetőség eddigi elkövetett sérelmi politikájának teljes sikertelenségét, melynek következményeképpen:

1. A magyarság legnagyobb része ma is politikailag szervezetlen, a vidéki tagozatok kiépítése nem történt meg.
2. Ennek következménye természetesen az, hogy a kiépítetlen vagy hiányos kiépítésű tagozatok magyarsága a központi vezetőség munkáját kéllőképpen nem támogathatja, a központi vezetőség választásában részt nem vehet, ami kétségessé és vitathatóvá teszi azt, hogy a központi vezetőség az egész romániai magyar kisebbségnek valóóságos képviselője.

3. Ennek viszont egyik és a magyarságra nézve nem csak fájdalmas, de egzisztenciáját veszélyeztető következménye az, hogy úgy a kormány mint a román közvélemény a mai vezetőséget nemcsak nem ismeri el a magyarság igazi képviselőjének, de ebből és más okokból való semmiféle, a magyarságot érdeklő, a magyarság egzisztenciáját súlyosan érintő kérdésben még a tárgyalások felvételét is megtagadta, tehát még kiáltásunk sem lehet arra, hogy népünk érdekében a legkisebb siker elérését meg is kísérelhessük.

Felkéri tehát a közgyűlést, a Magyar Párt vezetőségét, hogy mindezekre való tekintettel, tegye lehetővé a mai politikai irányzat helyett egy új politikai gyakorlat bevezetését, mely megszüntesse mindazokat az okokat, melyeknek következtében mai helyzetünkben nemcsak bele jutottunk, de abból kimenni külni sem tudunk.

Rendkívüli közgyűlést!

Tekintettel továbbá arra, hogy a parlamentben a magyarság gazdasági és kulturális életlehetőségeit súlyosan érintő törvények a legközelebbi időben tárgyalás alá kerülnek, kérjük:

széde után Gabányi újból bizonyítani igyekszik, hogy Deutseket nem az elnöki enunciació, hanem a közhangulat fosztotta meg a szótól, de Paál Árpád szólásra jelentkezik és kijelenti, hogy Gabányi genis mondotta a brassói gyűlésen:

— A Deutsek nevű emberek pedig ne merjenek a magyarság nevében beszélni.

Váradi Aurél nem tárgyal Tatarescuval

Ezután Váradi Aurél emelkedik szólásra, aki György Dénes szavaira reflektál, majd leszögezi, hogy a Magyar Párt hivatalos vezetősége is akar egyezséget kötni a román néppel és velük tárgyalni is hajlandó, de a jelenlegi kormánnyal nem hajlandó szóba állni.

Váradi kijelentésére óriási vihar keletkezik:

— Tessék rendre utasítani — kiáltják az elnök felé. Mi igenis a jelenlegi kormánnyal is tárgyalni akarunk.

— A Magyar Párt nemcsak politikai párt, — kiáltja Deutsek Géza — hanem kisebbségi egység, amelynek a magyar nép egyeteme érdekében kontaktust kell fentartani a mindenkorai kormányokkal.

Az elnök a viharok szellemes kijelentéssel vet véget:

— Végre ez igazán magánügy, — mondja — hogy Tatarescu ur nem akar tárgyalni Várady Auréllal és hogy Várady Aurél sem akar tárgyalni Tatarescuval.

A vihar derültségben olvad fel.

— Visszaadta a kölcsönt Tatarescunak — kiáltják a tereméből.

Kritika a Magyar Pártól

Több felszólalás és üdvözlőbeszéd után a nagygyűlés Vencel Miksa indítványát teljes egészében elfogadja. Ezután Kós Károlyé a szó, aki dörgő tapsvihár közepett lép az emelvényre és hosszu, terjedelmes exozében számol be a Magyar Párt eddigi tevékenységéről. Hangsúlyozza, hogy a Magyar Párt soha sem számolt be még működéséről, nem szervezte meg a tömegeket és semmi pozitív eredményt sem tud felmutatni. Részletesen kifejti demokratikus szelleműl átítatott programját, amely az itt élő népek békés együttélését kívánja. Hangsúlyozza, hogy a közeljövőben olyan törvényjavaslatok kerülnek tárgyalásra, amelyek a magyar kisebbséget egzisztenciájában érintik és a Magyar Párt jelenlegi vezetősége képtelen a szükséges módosítások ügyében az illetékes fórumoknál intervenálni. Eppen ezért az alábbi határozati javaslatot terjeszti be:

1. A Magyar Párt rendkívüli közgyűlésének sürgősen, még a minket érintő törvények parlamenti beterjesztése előtt, a magyarlakta terület valamely központi fekvésű városában való összehívását.
2. A rendkívüli közgyűlésen résztvevő togozati delegátusok ne az új szervezeti szabályzat értelmében, vagyis az ostromállapot területéről nem a központ által kinevezett, de a régi szabályzat, szerint a választó polgárok számaránya szerinti számban küldessenek ki.
3. A rendkívüli közgyűlésen számoljon be a vezetőség a pártközpont 3 esztendei működéséről, ami a brassói gyűlésen elmaradt.
4. A vita teljes szabadságának és a zavartalan tanácskozásnak biztosításával döntsön a közgyűlés arról, hogy a magyarság a párt eddigi politikájához tovább is ragaszkodni akar, vagy politikai rendszerváltozást határoz el.

A tagozati közgyűlés megbizzza az elnököt, hogy e határozatot a párt központi vezetőségével közli annak a kérésnek a hozzáfűzésével, hogy a központi elnökség hivatalból hozza tudomására Kalotaszeg határozatát az egyes tagozati központoknak.

Megbizzza továbbá az elnököt, hogy a magyar nyelvű sajtót kérje fel határozatunknak szószserinti közlésére.

Pártszakadás fenyeget

A határozati javaslatot a gyűlés egyhangulag elfogadta. Paál Árpád ezután megható szavakkal ecsetelte, hogy a Magyar Párt ugynevezett „balszárnyának” mennyi szenvedésen kellett keresztülmennie, éppen azért, mert soha sem akarta feladni az egységet. Kifejtette, hogy ha pártszakadásra kerül a sor, egyedül azok lesznek a hibások érte, akik a rágalmak és becsmérlések özönét terjesztik a párt demokratikus elemeire.

Hoffer Géza, a kolozsvári szaktanács titkára, aki a szociáldemokrata párt nevében üdvözölte a nagygyűlést, azzal kezdte beszédét, hogy

valóban hivatalos megbízott és valóban a szociáldemokrata munkásság képviselője, nem mint a brassói nagygyűlés hirhelt Petri Jánosa. Közölte a nagygyűléssel, hogy a demokratikus alapokon szervezett magyarság a kisebbségi jogokért folytatott harcában mindig maga mellett fogja találni a szociáldemokrata munkásságot.

Ezután Bárdos Péter fenesi kisgazda olvasta fel tizenkét pontban megszövegezett memorandumát, amely beillik a tagozat akcióprogramjának. A nagygyűlés utolsó pontja a tagozat új elnökségének megválasztása volt, amelynek során elnöknek óriási lelkesedéssel Kóós Károlyt, társelnöknek Bárdos Pétert, titkárnak dr. Deustek Gézát választották meg. Választottak ezenkívül egy tizenkét tagból álló ideiglenes intézőbizottságot is.

Az imponáló, rendben lefolyt nagygyűlést emelkedett hangulatu bankett zárta le, amely a késő éjjeli órákban ért véget.

Mennyibe kerül egy válogatott meccs?

Játékvásár Bécsben. Bécsi elszámolás a svéd-osztrák mérkőzésről.

(Bécs, február 2.) Az amatőr professzionista kérdésnek, amely már hónapok óta dominálja a bécsi sportéletet, egyik mellékága a felfüggesztett amatőr bajnokságok problémája. A sok kisegylet, amely a múlt évben még a negyedik és ötödik osztályban tengette életét, most egyszerű első- és másodosztályúvá vált a vezető egyleteknek profivá válásával. Viszont a durva játék, a pontokért folytatott elfajult küzdelem arra kényszerítette a szövetséget, hogy az amatőr bajnoki küzdelmeket további intézkedésig felfüggesse. Most a megszorított kisegyletek úgy akarnak kiegyezkedni a csávából, hogy sorra jelentkeznek professzionista osztályba.

A tavaszi szezon előkészületei különben erősen folynak mindenütt. Nagyobb játékosbeszerzés azonban sehol sem történt, mert hiszen a büdzsék már mindenütt túl vannak terhelve. A WSC a Prágából visszatérő Patekkel fog megpróbálni. A Vienna szaporodása Konrad fivérekkel kimerült. Rapid új embere Janczik, a volt WAF kapus és ezzel a Rapid csapat egyetlen gyenge pontja kiküszöbölődik. Az Amateure visszakapta Olaszországban kóborló játékosait, Sindelart és Schneidert, veszteséglistáján tehát csak a Konradok szerepelnek és még esetleg Reiterer, aki még mindig a kék olasz ég alatt üdül. A Slovan csatársora lényegesen erősödik a prágai Stepannal és Zdraskyval, a Simmeringnél pedig a Vienna Kurz-a az új inkvizíció. Bécsben most a svéd-osztrák válogatott mérkőzés elszámolása a fő beszédtema. Az 560 millió bevétellel szemben ugyanis csak 94 millió tiszta nyereség szerepel és az elszámolás egyes tételei igen érdekesek.

Vigalmi adóba 143 milliót vitt el Bécs pénzügyi diktátora, Breitner. A svédok szállodai számlája az Imperialban 35 milliót tett ki, de ezenkívül szerepel még egy 94 millió számla, ami a svédok javára szóló „megtérítés“ nevét viseli. Hatmillióba került az operai diszleodás megtekintése, hat millióba egy bár meglátogatása, a szivnivalók számlája közel két milliót tesz ki. Ajándékok címén 13.600.000 korona van elköltyelve. Barrette bíró költségei 9 milliót tettek ki. Ötmilliót kaptak a bankett művészszerelői és a meccs osztrák játékoszereplőinek honoráriuma 9 millióra rug. 40 millióba került a svédok autóját Innsbruckba, ebből azonban a svédok 25 milliót megtérítettek. A svédok egész ittartózkodása alatt dühöngött a bécsi jólismert, kedves jelszó: *Élni és élni hagyni!* Csak így érthető meg, hogy abban az időben se szeri, se száma nem volt azoknak a fontoskodóknak, akik egész nap autóban száguldottak fel és alá a városban. Csak így érthető meg a közel nyolcmillió koronát kitevő autószámla is.

Hogy pedig ne maradjon fenn kétség az iránt, hogy az egész elszámolás egy futballmérkőzésről szól, a tételek közt ott szerénykedik a következő is: „egy meccslabda 194.000 korona“.

* A cluj-kolozsvári izraelita hitközség titkári hivatala (Calea Regele Ferdinand 54. szám) közli a hitközségi tagokkal, hogy az 1925. év kultuszadó kivetési lista a mai naptól kezdve nyolc napon át betekintésre a titkári hivatalban közszemlélésre lesz kitéve.

Terentét elfogták Hamburgban

A hamburgi rendőrség távirati uton értesítette a bukaresti hatóságokat Terente elfogatásáról

(Hamburg, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A romániai mocsarak királyát, aki a Duna-delta környékén élő lakosságot hónapokon keresztül tartotta félelemben, elérte végzete. A rablóromantika minden attributumával felékesített modern Rózsa Sándort, mikor Hamburgban egy amerikai hajóra akart szállani, a rendőrség letartóztatta.

A romantika most már véget ért. A gáncs és félelemnélküli rablólovagról rövidesen lefonnyadnak a népi legenda virágai, hogy a földi igazságszolgáltatás szürke, de annál keményebb logikájú ítélete hangozzék el felette. A guzslícsák primitív zenéje mellett méltatott rablólovag hőstettei a törvényszéki rovat szen-

zációit fogják tarkítani.

Bizony, bizony, a rendőröknek nincs érdekük a hősiesség iránt. S a közmondásnak is eleget kellett tenni: a fák nem nőhetnek az égig.

A világsajtó most már újabb, részletesebb adatokat fog gyűjtetni a korunk szellemét részben tükéletesen reprezentáló rablólovag életrajzából, melyet saját maga fog elmondani a tövényszék vizsgálóbírja előtt.

A hamburgi rendőrhatalóságok táviratilag értesítették a román hatóságokat Terente letartóztatásáról. A román hatóságok táviratilag intézkedtek Terentének romániába való szállítása iránt.

A kievi parasztlázadás

A parasztek a szerzetesek védelmében. Megszüntették az egyháellenes propagandát

(Bukarest február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kiseneve érkezett menekültek megbízható híreket hoztak a nemrégiben lezajlott Kievidéki parasztlázadásról, amelyről annak idején az Uj Kelet röviden beszámolt.

A lázadás azért tört ki, mert a cseka egy zárdá negyven szerzetesét letartóztatta. A letartóztatás előzménye az volt, hogy a szovjethatalóságok Petserok melletti zárdában egy nyolcszáz ezer aranyrubelt (400.000 dollár) érő kincset fedeztek föl, amit a szerzeteseknek már régebben be kellett volna szolgáltatniok. A kincsek főként, hogy ciszolatlan gránitkövekből és több egyházi ornatusok díszét szolgáló ékkövekből állottak. A szerzetesek fölött letartóztatásuk után két hétre már ítélkeztek és pedig az 1921-iki törvény alapján, amely elrendeli az egyházi értékeknek az állam javára való elkobzását.

Aki mint indus herceg vágigbolondította a világot

Egy nagystilű kalandor szomorú vége

(Lugano, febr. 2. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Nagystilű kalandort tartóztatott le a napokban a luganói rendőrség. A szélhámos Tavanna Ray kanadai indus hercegnek adta ki magát és különködő életmódjával Bellinonában nagy feltűnést keltett.

Tavanna Ray, a „fehér szarvas“ december 13-án érkezett Turinból Bellinonába és mindjárt az első pillanathban magára irányította a figyelmet azzal, hogy a hordárnak ötven frank borralat adott. Már korábbi olaszországi tartózkodása alatt jó viszonyba került a friauli Khevenhüller grófi családdal. Tavanna Ray azzal dicsekedett, hogy a Bourbonoktól származik és sokat beszélt kanadai hatalmas birtokairól, amelyeket el akar adni, hogy állandóan Olaszországban telepedjék le. Olyan jól tudta kezelni arisztokrata ismerőseit, hogy részletekben már egymillió líra kölcsönt kapott tőlük. Az utolsó részletet Khevenhüller grófnő személyesen vitte el neki Bellinonába, hogy „kanadai petroleumüzletét realizálhassa“. A grófkisasszonyt már feleségül is igérték a biztos fellépésű kanadai hercegnek. A comtess azonban, úgy látszik, nem volt olyan jóhiszemű, mint a szülői és Londonba utazott, hogy megtudjon egyet-mást az exotikus herceg magánviszonyairól. Mindaz, amit megtudott, nagyon szomorú volt és tapasztalatainak eredménye nem házasság, hanem elfogatási parancs lett.

A grófkisasszony Londonban megtudta, hogy az érdekes indus törzsfőnök tulajdonképpen egy mezőgazdasági munkásnak és egy pásztornőnek örvénytelen gyermeke, Rhode Islandon született 1889-ben és Edgard la Planto a neve. Első felesége egy amerikai nő volt és ő maga mint baritonista, többször fellépett a londoni Zene-teremben. Londonban házasodott meg másodszer. Egy telefonosnőt vett el, de nemsokára ezt is elhagyta, sőt első házasságából származó leánykáját is nála hagyta. Nemsokkal később fellépett a franciaországi Star-filmvállalatnál, mint indián törzsfőnök valódi indusokkal együtt, akiktől eltanult egyes szokásokat és a ruháikat is megszerezte. Ezek után már csak mint indus herceg szerepelt és cselekedeteinek szín-

Az 1921-es törvény a kincsek elrejtőit bünteti, de azokat is, akik dacára, hogy tudnak a kincsekről, ezt nem közlik a szovjethatalóságokkal. A büntetés leginkább kényszermunkáról szól és a szerzeteseket nyomban kirendelték, különböző Kievkörnyékbeli utakhoz kötő munkára.

Amikor a parasztek meglátták a papok mellett a főfegyverezett csekaőröket, kapával kaszával támadtak rájuk. Azután a szovjethatalóságok épületeibe hatoltak, a tisztviselők között vérfürdőt rendeztek, az épületeket pedig felgyújtották. A forradalom gyorsan terjedt, úgy hogy csak nagy fegyveres fölkészültséggel lehetett a lázadást elfojtani.

A lázadás következtében a szovjet Rikov és Zinovjev javaslatára az egyháellenes propagandát megszüntették.

helyét Brüsszelt választotta, ahol azt a mesét adta elő, hogy az indusok érdekeit akarja a népszövetség előtt képviselni. Olyan jól játszotta szerepét, hogy felszólították, tartson az egyetemen előadást és itt állítólag olyan nagy tolongás volt a jegyekért, hogy a rendőrségnek kellett közbelépnie. Azután egy ideig Nizzában élt, ahol meg tudta találni a kapcsolatot a nemzetközi arisztokráciával. Legnagyobb sikereit azonban Olaszországban aratta. Turinban fascista társaságában automobilon körutazást tett a városon és mint indus herceg nemzeti viseletben résztvett az Odeon-színházban a Rómába való bevonulás évfordulójának emlékünnepe. Firenzében a Alhambrában diszleodást rendeztek a tiszteletére. Az előadás után tisztelőit nagy bankettre hívta, a számlát azonban nem fizette ki. Még XI. Pius pápa is kihallgatáson fogadta az indus herceget. Aldását adta rá és kézírásával ellátott fényképét ajándékozta neki.

* Biztosítsuk életünket és vagyunkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nál. Képviselőt az ország minden helységében.

Az Uj Kelet az
ság nap
Szerkesztik:
Felelős szerk
Az Uj Kelet c
megjeli
Előfizetési ár
240 lei,

Február
dóság törté
dikán nyitott

Kedd

5685 Sövat
1925 február

lönállásukhoz képest a tak véve a jogi állapot a maga k forradalom lőség alap ez a közeg egyenlő kö Igen ám, de nem lehet k idegen nemz kötelezettség zet saját fia és szintén lom vívmány a nemzetiség retlen volt, lennek látsz minden teh Azt hitte, oldani. Egyb nevezett zsid színhedrionn abban a kérd vagy csak kompláció f lasztotta el hedrionnak, szerint a zsi felekezett. T többsége is hogy a zsid vartak, ahog többséggel állítólag a p zás útján el még így is nak tagjai, akaratnak é zetiségüket. színhedrión összeleése v Napoleon se natban, am egybehívta feleletet kap küldheti el változtat az, hogyan szav

— Kras lálala! fenye stein Albert nap óta le szélyes fenye nyegető level erőlyesen ne megállapította exaltált leán ellen is me állapotának n teg. Beszállit

Egy vol lála. Dr. A volt rendkivt és vasuti főor után meghalt lesz a Bartha

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.

A mai naptár

Február 3 nevezetes dátum az ujkori zsidóság történetében. 1807 év február harmadikán nyitották meg díszes ünnepségek között a nagy színhedriont Párisban.

A zsidó probléma soha sem volt talán aktuálisabb, mint a francia forradalom után, a polgári egyenlőség kihirdetésének napjaiban. A francia forradalomig a zsidókérdés — legalább is elvben — meg volt oldva. A zsidók mindenütt úgy szerepeltek, mint egy külön nép, ehhez a népi különállásukhoz ők maguk is ragaszkodtak. Ehhez képest a zsidók minden országban ki voltak véve az általános érvényű társadalmi és jogi állapotból: minden országnak megvoltak a maga külön zsidótörvényei. De a francia forradalom és a kivívott polgári egyenlőség alapelveivel szöges ellentétben volt ez a középkori gyakorlat. Egyenlő jogok, egyenlő köteleességek. Ez volt az alapelv. Igen ám, de ha a zsidóság külön nemzet, akkor nem lehet kényszeríteni őket, hogy egy nekik idegen nemzettel és állammal szemben ugyanolyan kötelezettségeket vállaljanak, mint az illető nemzet saját fiait! Ez igazságtalannak látszott és és szintén ellentétben volt a francia forradalom vívmányaival. A probléma egyszerű volt, a nemzetiségi állam fogalma akkor még ismeretlen volt, a kérdés megoldása szinte lehetetlennek látszott. De Napoleon nem hiába volt a minden tehetetlenséget legyőző Übermensch. Azt hitte, hogy ezt a kérdést is meg tudja oldani. Egybehívta a zsidó parlamentet, az úgynevezett zsidó színhedriont Párisba. Ennek a színhedrionnak egyetlen feladata volt, dönteni abban a kérdésben, hogy a zsidóság külön nép-e, vagy csak felekezet. És hogy semmi zavaró kompromisszó fel ne merüljön. Napoleon nem mulasztotta el bizalmasan tudomására adni a színhedrionnak, hogy az ő legfelsőbb kívánsága szerint a zsidóság nem külön nép, csak hitfelekezet. Természetes, hogy a színhedrion többsége is egyszerre fölfedezte az igazságot, hogy a zsidóság kizáróan felekezet. Ugy szavaztak, ahogyan a császár parancsolta. És szó többséggel döntöttek el, úgy mint ahogyan állítólag a pesti galileanusok is egyszer szavazás útján eldöntötték, hogy — nincs Isten. De még így is nagy számmal voltak a színhedrionnak tagjai, akik ellenszegültek a császári akaratnak és becsülettel vallották zsidó nemzetiségüket. Talán főlöseges is volt. Nem a színhedrion szavazása, hanem a színhedrion-összeülése volt a döntő dokumentum. És maga Napoleon se vette észre, hogy abban a pillanatban, amikor a zsidó nemzet képviselőit egybehívta a színhedriomba, a kérdés már feleletet kapott. Nemzetgyűlésre, csak nemzet küldheti el a követeket és a lényegen mit sem változtat az, hogy a nemzetgyűlés egyes tagjai hogyan szavaznak.

...
 — Krasszin merénylője Einsteint is hallá! fenyegette meg. Berlinből jelentik: Einstein Albertet, a világhírű nagy fizikust néhány nap óta levelekkel árasztották el, melyek életveszélyes fenyegetéseket tartalmaztak. Einstein a fenyegető leveleket átadta a rendőrségnek, mely erélyesen nekilátott a nyomozásnak. A nyomozás megállapította, hogy a levelek szerzője ugyanaz az exaltált leány, aki Krasszin orosz ügyvivő ellen is merényletet kísérelt meg. A leány elmeállapotának megvizsgálásakor kitént, hogy elmebeteg. Beszállították az egyik elmeegógyintézetbe.

...
 Egy volt kolozsvári egyetemi tanár halála. Dr. Ákoncz Károly, a kolozsvári egyetem volt rendkívüli tanára, az ismert nevű belgyógyász és vasuti főorvos, rövid szenvedés után tegnap délután meghalt. Temetése ma 3-án, kedden délután lesz a Bartha Miklós-utca 2. sz. gyászszáztól.

...
 — Egyiptom pénzügyminisztere — zsidó hitközségi elnök. Kairóból jelentik: Josef Cattai pasát, az egyiptomi kormány pénzügyminiszterét, a kairói zsidó hitközség január 26-ikán megtartott ülésén elnökül választotta meg. Ugyanakkor Chaim Nachum effendit, az egykori törökországi főrabbit, Egyiptom országos rabbijává választották. A választást nagy harcok előzték meg. Az új elnök és a főrabbi ugyanis a Benei Brit páholy jelöltjei voltak, a páholyok pedig nagy ellenzéke van az országban. Azonban így is el lehetett érni, hogy a főrabbi megválasztása érdekében 1511 szavazatot adjanak le. Josef Cattai pasa eddig alelnöke volt a zsidó hitközségnek. Az elnöki tisztséget a miniszter apja töltötte be, aki azonban tavaly meghalt, Azóta az elnöki állást nem töltötték be. Chaim Nachum Effendi, főrabbi benső barátja Kemál pasának, a török köztársaság elnökének. A főrabbi annakidején a török kormány egyik szakelvéje volt a béketárgyalásokon. A francia kormányférfiak között is több jóbarátja van. 1921-ben pedig kinevezték a becsületrend tisztjévé. Nemrégiben arról volt szó, hogy a török kormány londoni követté nevezi ki.

...
 — Muzeum épül Edison tiszteletére. New-yorkból jelentik: Newyork elektrotechnikusai Edison érdemeinek elismerésül huszemleves palotát emelnek a nagy feltaláló tiszteletére. A palota bejárata előtt Edison szobrát állítják fel, bent pedig az elektromosság muzeumát rendezik be. Edison összes találmányainak modelljei bekerülnek az új muzeumba, de más feltalálók is kiállítják modelljeiket az Edison-muzeumban.

...
 — Jeritza Mária balesete. Newyorkból jelentik: Jeritza Mária január huszonhatodikán a Metropolitan operában lépett fel Federa címszerepében. Partnere, az olasz Giglio tenorista egy drámai jelenet során úgy a földhöz vágta, hogy az énekesnő súlyos zudódásokat szenvedett. A temperamentumos olasz művész gyorsan felemelte az ájuldozó énekesnőt és nyílt színen vízzel és étherrel felélesztette. A művész folytathatta szerepét, azonban előadás után összeesett. Néhány napig az ágyat kellett nyomnia és több hirdettet elbárált betegsége miatt nem lehetett megtartani.

...
 — Nagy botrány egy londoni filharmónikus hangversenyen. Londonból jelentik: A Kings Hall-ban csütörtökön este Goosen Jenő vezénylete alatt filharmónikus hangverseny volt. A filharmónikusok előadták Honecker „Pacifist 231” című „zenei költeményét”, amelynek főtétele egy amerikai gyorsvonat berobogó mozdonyának dühöngését, zakatolását és mindenféle más fülsiketítő zaját fejezi ki. A Kings Hall filharmónikus koncertjeinek rendes bérlelközönsége, amely a zeneértők közül kerül ki, élénk tiltakozott a szörnyű hangzavar ellen, de annál lelkesebben tapsoltak a karzatokon a modern zene hívei.

...
 — A bánffyhungyadi Avivák első kultur-estélye. Bánffyhungyadi jelentik: Ugy erkölcsei, mint anyagi sikereiben gazdag és élvezetes kultúrestélyt rendeztek szombaton este a bánffyhungyadi Avivák. A Tigris Szálló nagyterme zsúfolásig megtelt előkelő közönséggel és ezek között több kolozsvári vendég is helyet foglalt. A közönség mindvégig a legnagyobb élvezettel gyönyörködött a jól összeválogatott programban, majd a műsor befejezése után reggelig tartó tánc következett. Az estély sikerének különösen az adja meg a jelentőségét, hogy a bánffyhungyadi Aviva Leányegylet, mely alig három héttel ezelőtt alakult meg, csak nagy nehézségek árán tudta az estélyt megtartani. Az estély programját alább adjuk, melynek egyes számaiban jól állották meg helyüket a szereplők: Prologót mondott Jámor Ferenc hírlapíró. „Utolsó szó” (vigjáték) Nass Sári, Kohn Piri. Román tánc: Hauszmann Rózsi, Jakab Bella. „Végjelenet” Lób Zoltán, Ehrenthál József, „Rosszkedvü — vagy Papa” (tréfa), Hauszmann Ella, Kluger N., Weisz Malvin. „Öfelsége szobája”: Lób Zoltán, Hauszmann Ella, Benedek Feri. Orosz tánc: Hauszmann Rózsi, Jakab Bella. „Kegyelmes ur”, előadták: Csobán, Ehrenthál, Benedek, Kohn Piri, Nass Sári, Weisz Malvin, Kluger Gyula, Lób Zoltán és Lób Patyus. A kultúrestély rendezésében Nass Hermin Aviva elnök, Izsák Márton és Salamon Ernő fejtettek ki eredményes munkát.

...
 * Ha súlyt fektetünk arra, hogy arcborunk gyöngéd és fehér legyen, úgy keverjünk mosdóvizünkbe eredeti Mack-féle Kaiser Borax-ot.

...
 — Letartóztatták a frankfurti lakáshivatal főnökét és két magasállású tisztviselőt. Frankfurtból jelentik: A rendőrség letartóztatta Gresser tanácsost, a lakáshivatal főnökét, vejét, a hivatal két főtisztviselőjét és egy ügynököt. Ezek ugyanis olyan emberek kezére játszottak lakásokat és üzleteket, akiknek erre nem volt joguk. A letartóztatottak tömegesen követtek el hasonló szabálytalanságokat és vagyonokat kerestek, egyike közülük nemrégiben nagy pénzen vásárolt egy gépgyárat.

...
 — Eljegyzés. Braunstein Zsigmond és Blau Irénke Petroseni, jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

...
 — Az ügyészség visszavonta felebbezését az Eskütt-perben. Budapestről jelentik: Az ügyészség tudvalevően felebbezést jelentett be az öt évi fegyházra ítélt Eskütt Lajos és a hat és fél hónapi börtönrre ítélt Tömör Angela terhére. Az ügyészség a főtárgyaláson bejelentett felebbezését a mai napon visszavonta. Eskütt és Tömör Angela felebbezése folytán az ügy a királyi tábla elé kerül, ahol április hóban fogják tárgyalni.

...
 — Zöld internacionálé alakul. Bécsből jelentik: Egy agráriusgyűlésen, amely Hohenblum ismert agráriusvezér elnöke alatt folyt le, Hohenblum hosszabb beszéd során javaslatot terjesztett elő, hogy Ausztria, Magyarország, Csehszlovákia és Németország parasztságát politikai pártállásra való tekintet nélkül egy nagy internacionáléban kellene összefoglalni. Ennek az internacionálénak elnökülékeit már legközelebb megkezdik.

...
 — Állandó zsidó színház Bécsben. Bécsből jelentik: Az elmúlt szerdán egy pénzcsoport és több színházi ember között tárgyalások folytak egy állandó zsidó színház létrehozása céljából. A tanácskozásokon elhatározták, hogy színházi egyesület létesítenek, amely érdekeltéggel egyelőre csak bérelni fog színpadot és kiválasztja azokat a művészi erőket, akiknek állandó közreműködésére számítani lehet. A Bécsben élő művészek kivül szerződöttnek külföldi színpadokon működő más erőket is. Előreláthatólag már márciusban megkezdheti az állandó színház rendes előadásait, amelyeknek műsora a zsidó irodalom és a modern színpadi irodalmi termékek legjavából fog állni. A művész vezetésre a vilnai Dávid Hermann-t hívták meg.

...
 — Palesztinában nincs munkanélküliség. Néhány hét múlva ülésezni fog Jeruzsálemben az általános munkásszervezet képviselőtestülete. Ebből az alkalomból Ben Gurion egy újságró előtt kijelentette, hogy a munkásszervezet képviselői ezuttal elsősorban fogják problémáikat szabadon kifejteni, mert a munkanélküliség súlyos gondja elhárult. Némely foglalkozási ágban hiány van munkaerőkben. Hónapról hónapra nagyobbodik azoknak a száma, akiket a mezőgazdaságnál és az építkezéseknél alkalmazni lehet. E munkálatok körül az újonnan érkező bevándorlók azonnal kapnak munkát. Tel-Avivban még mindig lakáshiány van és a városi tanács és a cionista exekutive között most folynak tárgyalások egy nagyobb házépítési program keresztülvitele céljából.

...
 * Orvosok ajánlják — Purgot — eredeti dobozban. (5)

...
 — Letartóztatták a frankfurti lakáshivatal főnökét és két magasállású tisztviselőt. Frankfurtból jelentik: A rendőrség letartóztatta Gresser tanácsost, a lakáshivatal főnökét, vejét, a hivatal két főtisztviselőjét és egy ügynököt. Ezek ugyanis olyan emberek kezére játszottak lakásokat és üzleteket, akiknek erre nem volt joguk. A letartóztatottak tömegesen követtek el hasonló szabálytalanságokat és vagyonokat kerestek, egyike közülük nemrégiben nagy pénzen vásárolt egy gépgyárat.

...
 — Eljegyzés. Braunstein Zsigmond és Blau Irénke Petroseni, jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

...
 — Az ügyészség visszavonta felebbezését az Eskütt-perben. Budapestről jelentik: Az ügyészség tudvalevően felebbezést jelentett be az öt évi fegyházra ítélt Eskütt Lajos és a hat és fél hónapi börtönrre ítélt Tömör Angela terhére. Az ügyészség a főtárgyaláson bejelentett felebbezését a mai napon visszavonta. Eskütt és Tömör Angela felebbezése folytán az ügy a királyi tábla elé kerül, ahol április hóban fogják tárgyalni.

...
 — Zöld internacionálé alakul. Bécsből jelentik: Egy agráriusgyűlésen, amely Hohenblum ismert agráriusvezér elnöke alatt folyt le, Hohenblum hosszabb beszéd során javaslatot terjesztett elő, hogy Ausztria, Magyarország, Csehszlovákia és Németország parasztságát politikai pártállásra való tekintet nélkül egy nagy internacionáléban kellene összefoglalni. Ennek az internacionálénak elnökülékeit már legközelebb megkezdik.

...
 — Állandó zsidó színház Bécsben. Bécsből jelentik: Az elmúlt szerdán egy pénzcsoport és több színházi ember között tárgyalások folytak egy állandó zsidó színház létrehozása céljából. A tanácskozásokon elhatározták, hogy színházi egyesület létesítenek, amely érdekeltéggel egyelőre csak bérelni fog színpadot és kiválasztja azokat a művészi erőket, akiknek állandó közreműködésére számítani lehet. A Bécsben élő művészek kivül szerződöttnek külföldi színpadokon működő más erőket is. Előreláthatólag már márciusban megkezdheti az állandó színház rendes előadásait, amelyeknek műsora a zsidó irodalom és a modern színpadi irodalmi termékek legjavából fog állni. A művész vezetésre a vilnai Dávid Hermann-t hívták meg.

...
 — Palesztinában nincs munkanélküliség. Néhány hét múlva ülésezni fog Jeruzsálemben az általános munkásszervezet képviselőtestülete. Ebből az alkalomból Ben Gurion egy újságró előtt kijelentette, hogy a munkásszervezet képviselői ezuttal elsősorban fogják problémáikat szabadon kifejteni, mert a munkanélküliség súlyos gondja elhárult. Némely foglalkozási ágban hiány van munkaerőkben. Hónapról hónapra nagyobbodik azoknak a száma, akiket a mezőgazdaságnál és az építkezéseknél alkalmazni lehet. E munkálatok körül az újonnan érkező bevándorlók azonnal kapnak munkát. Tel-Avivban még mindig lakáshiány van és a városi tanács és a cionista exekutive között most folynak tárgyalások egy nagyobb házépítési program keresztülvitele céljából.

...
 * Orvosok ajánlják — Purgot — eredeti dobozban. (5)

Nagy
harisnyavásár
 mélyen leszállított árakkal.

Kötött harisnya minden színben	lei	25
Flohr-harisnya minden színben	lei	53
Muszlín harisnya divat minden színben	lei	69
Cérna-muszlín minden színben	lei	98
Seiyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT

FÖTÉR 13

Divatrukkokban és kötöttárúknak ériam választék!
 A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

an hatóságokat

...
 nek nincs értelemmondásnak is lehetnek az

...
 részletesebb adatelemét részben tömörtrajzából, melyet a bíróság vizsgáló-

...
 táviratilag értesítette letartóztatásukat és intézkedtek a sa iránt.

...
 Kedd
 5685 Sövat 9
 1925 február 3

háellenes

...
 elrajtított bűntudni a nyilvánosságokkal. A bíróság szót és a különböző Kie-

...
 a papok mellett a papával kaszával a nyilvánosságok között vérfürdő folyújtották. Ugy hogy csak a lázadást

...
 vjet Rikov és a propagandát

világot

...
 ol azt a mesét teit akarja a népi játékos szertson az egyenlyen nagy tolongás neknek kellett Nizzában élt, látot a nemzet- b sikereit azonban fascisták utazást tett a nemzeti viselet- ban a Rómába emlékülnepen. előadás rendez- után tisztelőit azonban nem s kihallgatáson ását adta rá és andékozta neki.

...
 vagyonunkat a nál. Képviselet

KÖZGAZDASÁG

Hat hét alatt harminc százalékkal drágult a tengeri a világpiacon

Buzahozs után tengerihozra spekulálnak

(Cluj-Kolozsvár, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A buza áremelkedésén igen számottevő összeget kerestek azok a beavatott és tőkeeros cégek, amelyek a rossz termés után előre sejtették, hogy a gazdasági év folyamán egyre drágább lesz a kenyérmag. Az amerikai buzahozs természetesen nagyot lendített az európai és ezzel kapcsolatosan a romániai buzaárakon, de a tengerentúli tőzsdék helyzetéről igen kevesen voltak tájékozva. Egy budapesti malomigazgatóról és egy romániai nagybankról beszéltek, hogy hónapokkal ezelőtt, az amerikai elnökválasztás után, többszáz vagon búzát vásároltak a budapesti tőzsdén rövid idő alatt és ezeket a kvantumokat január elejétől kezdve eladogatták és ezzel a spekulációval milliárdokat kerestek.

A budapesti gabonátőzsdén éppen úgy, mint Bécsben, Pozsonyban és a többi európai tőzsdéken, mindazok, akik az amerikai buzaspékuláció lebonyolításába nem tudtak bekapcsolódni, a tengeripiacra vetették magukat. A tengeritemés tudvalevőleg a legtöbb helyen igen nagy volt, de ennek dacára nagyarányú áremelkedés indult meg, amely alig hat hét leforgása alatt 25-30 százalék drágulást eredményezett és ezáltal nagy tempóban igyekszik elérni a buza és tengeri közötti békebeli arányt.

A napi üzletektől függetlenül nagyobb arányban történnek üzletkötések tavaszi szállításra. Pozsonyban az áprilisi jugoszláv tengeri

ex slep 159 cseh korona körül van, míg Budapestben májusi szállításra 340-350 ezer koronát kérnek a tengeriért. Az árból is látható, hogy a piac rendkívül szilárd és tavaszra további áremelkedést várnak a tengeripiacokon.

Az utódállamok gabonapiac áru helyzete így alakult:

A magyarországi piacon a buza ára 60.000 magyar koronán felül emelkedett s a gabonavámok leszállítása a további szilárdulást egyelőre meggátolja. Külföldi üzlet csak lisztben jön létre, elsősorban Szlovénia felé, amelyben már elérték a legmagasabb árnyóvót.

A jugoszláv piacon az áralakulás tekintetében bizonytalanság állott be. A korábbi üzletek lebonyolítása még húzódik s új üzletek egyre érezhetőbb áruhiány következtében nem jönnek létre. A vajdaságban a búzáért per 100 kg. már 450 dinárt is fizetnek, a gyengébb minőségű osztriai buza 400 dinár. A legjelentősebb üzlet tengeriben van, főleg exportban: Csehszlovákia, Ausztria és Olaszország felé. Azonnali áru 190, tavaszi hajózásmegnyitásra 205 dinár.

A romániai piacon az új gabonarendelet óta a buza teljesen eltűnt a piacról. A vagononkénti buza ára 95 ezer lejben van ugyan megállapítva, ez az ár egyáltalában nem fedi a piaci realizációt. A tengeri ára ab feladó állomás 54-55 ezer lej, takarmányárpa 70-72 ezer lej.

Gyufamonopólium Törökországban
Ankorából jelentik: A török kormány ez év március 1-től 25 évre a gyufaárak bevitelét, valamint gyártását egy társaságnak adta és így ettől az időponttól kezdve Törökországban bevezetik a gyufamonopóliumot.

Kilenc bankot feloszlattak az osztrák kormány. Bécsből jelentik: Ausztria gazdasági válságának következményeképpen az osztrák kormány most el a törvényadta jogával, hogy a megbukott pénzintézeteket megszüntetnek jelentette ki. Az erre vonatkozó rendeletet a pénzügyminisztérium előterjesztésére a szövetségi kancellár adta ki és ebben a következő bécsi bankokat jelentette ki feloszlatoznak: Österreichisch Kaufmännische Bank, Austro Orient Bank, Wiener Lombard- und Escompte Bank, Deutsche Bodenbank, Allgemeine Depositenbank, Allgemeine Industriebank, Nordisch Österreichische Bank és ezenkívül a gráci Handels- und Gewerbebankot.

Egyszerűsítették a román állatszallítványokat. Bukarestből jelentik: A bukaresti magyar követség közölte a román külügyminisztériummal, hogy a Romániából Magyarországon át külföldre szállított állatküldemények a magyar határra rendszerint oly késő délután érkeznek, hogy az állatok megvizsgálását nem tudják még aznap végrehajtani és így a szállítványok másnapig a határon maradnak, ami lényeges idővesztést és költség-szaporodást jelent. A külügyminisztérium intervenciójára a teherszállítványok menetrendjét most olyképpen módosították, hogy az állatszallítványok legkésőbb délután 4 órára Lőksházára érkezzenek, amikor is az állatok megvizsgálása még aznap akadálytalanul megtörténhetik.

A mai valutapiac

A mai napon a hivatalos ünnepek miatt szünetelt a bankközi forgalom.

Valutapiac február 2-án:

Zürich. Nyitás-Zárlat: Berlin 123.43-123.37, Amsterdam 208.90-208.90, Newyork 518¹/₈-518¹/₈, London 2485.50-2485.50, Páris 2815.00-2815.00, Milánó 2162.50-2165.00, Prága 1540.00-1550.00, Budapest 72.00-72.00, Belgrád 845.00-845.00, Bukarest 270.00-270.00, Varsó 100.00-100.00, Bécs 73.00-73.00.

Nagy fizetésképtelenség Budapesten.

Budapestről jelentik: Beck Károly ismert budapesti cukrász fizetésképtelenséget jelentett be. Passzívái körülbelül kétmilliárd magyar koronára rúgnak. Beck egyike volt a városban legtöbbet emlegetett vállalkozóknak, aki egy-másután alapította a Lipót-köruton a City-cukrászdát, a Váci-utcában egy finom teaszalont és a főváros környékén egy barhelyiséget. Beck nagy izléssel rendezte be a helyiségeket, amelyek eleinte haszonnal működtek. A háborút követő években meg is gazdagodott. Nemrégiben a Lipót-köruti üzletét akarta kibővíteni egy barral és tánchelyiséggel. Világvárosivá akarta tenni ezt az üzletet, amely azonban sehogysem akart sikerülni. Beck nem tudta szállítóit rendszeresen fizetni és napról-napra nagyobb zavarokkal küzdött, míg végre csődbe került.

SPORT

Tizenegyes sportmatiné a kolozsvári Magyar Színházban.

Vasárnap délelőtt zajlott le a Magyar Színházban az első kolozsvári tizenegyes akadémia, a Kolozsvári Kereskedelmi Alkalmazottak Sportegyesületének rendezésében. Az akadémia és vele együtt természetesen az egész sportmatiné, szép anyagi és erkölcsi sikert jelent a szimpatikus kereskedő-csapatnak. Erről tesz tanúságot az a szép közönség is, amely a matinéen megjelent, de még jobban az a szépszámu publikum, amelynek türelme volt végig várni a délután negyig elhúzódó tizenegyes akadémia. Mi csak gratulálni tudunk a KKASE vezetőségének, hogy ilyen szépen rendezett ünnepségkeretében módot adott a futball híveinek a II-es büntetőrugás elméleti és gyakorlati megismeréséhez.

A matiné egyébként program szerint folyt le. Egyes pontjai közül a tornagyakorlatok és az akrobatamutatványok sikerültek legjobban. A kellemesen szórakoztató művészi számok után került sor az akadémia, amelyen a vidéket egyedül a nagyvárad NAC képviselte. A kolozsvári egyesületek közül a Viktoria, CFR, RMS, KMTE és a KKASE csapatai vettek részt. A zsűri a pontozások alapján a díjak kiosztásánál a következőképpen döntött: a védőjátékosok díját nyerte: I. díj Molnár (Viktoria). II. díj Deesi (KMTE), a III-ik díjat pedig Székely (KKASE). A favorit Ströck (NAC) negyedik lett. A csatárok díjait nyerték: I. díj Ujfalvy (CFR). II. díj Bauer (RMS). III. díj Málnásy (KKASE).

Biztosítsunk az
„ORIENT”
Általános Biztosító R.T.-nél

Talcum (Foderweis) és Pudertalcum legprimább stájer áru minden mennyiségben.
Csontolaj üvegekben, csinosan csomagolva.
Vaselinolaj hordóban és kisebb tételben is állandóan leg-lesőbb napi árbán kapható.
Telefón: 1-35 és 4-07
Aradi
Olajipar
R.T.-nél - Arad.
Telegramm: Olajipar.

Okvetlenül nézze meg a
Központi BAR Central
szenzációs anuári műsorát.
Előadás kezdete pont 10 órakor.

Fogad ragyogni fog, mint a nap-sugar,
Ha Farmodont fogkrémet használsz Aladár.

Közgyűlési naptár

Február 8.

Nagyvárad Polgári Takarékpénztár R. T. rendes évi közgyűlése,

Dévai Közgazdasági Bank R. T. XVII. rendes évi közgyűlés.

Szamosújvári Takarékpénztár R. T. XXXVII. rendes évi közgyűlés. Alaptőke 60.000, tartalékalap 50.000, tiszta nyereség 41.782.43, betétállomány 1.478.121.77 lej.

Zetelakai Gazdasági Takarékbetét R. T. rendes évi közgyűlés.

Február 14.

Temesvári Pallas Bank R.T. rendes évi közgyűlés. A közgyűlésen 478.011 lej osztalék kerül szétosztásra.

Február 15.

Tasnádi Takarékpénztár Rt. rendes évi közgyűlés. Alaptőkeemelés.

Gyergyótlgyesi Közgazdasági Bank Rt. XVIII. évi rendes közgyűlése. Alapszabályok módosítása. Részvénytőke 300.000, tartalékalap 53.192, takarékbetét 806.148 lej. Nyereség 1924 évben 54.101 lej.

Zilahy Ipar és Gazdasági Bank Rt. rendes évi közgyűlés. Alaptőke 1.000.000, tartalékalap 20.349.07, betétek 2.702.103.21 lej. Nyereség 1924. évben 348.823 lej.

Csődöt rendelnek el a Depositenbank ellen. Bécsből jelentik: A bécsi tőzsdéi krízis legnagyobb bankbukása új bonyadalmakkal fenyeget. A Depositenbank, amely az ősszel összeomlott, csődön kívül igyekezett hitelezőivel megegyezni. A csődön kívüli kiegyezési eljárás nem járt eredménnyel, úgyhogy Biber udvari tanácsos, a kiegyezési bíróság vezetője, február elején a csőd elrendelését fogja kérni a Depositenbank ellen.

A magyar vasművek csatlakoznak a vaskartellhez. Budapestről jelentik: A magyar vasművek igazgatója elhatározta, hogy a belföldi piacok védelme érdekében az osztrák és csehszlovák kartellekhez csatlakoznak.

Bankot alapítottak a nagyvárad háztulajdonosok. A nagyvárad háztulajdonosok egymillió lej alaptőkével bankot alapítottak, amely már meg is kezdte működését. A bank kisebb háztulajdonosok hitelgényeit kívánja kielégíteni.

SZÍNHÁZ

Telmányi Er
azon ritka muzs
legkomolyabb m
tőnei után menő
Varázsa nem fő
inkább kongenia
a nagy költők a
rejtettebb árnyak
séghez közelebb
kesül témáival s
élmény, temper
táplálkozó élmé
lágysága, műans
tása az, mely n
szett közvetlens
tónusa is, mert
hogy nem blazi
inkább minden
akarja áttranszp
hatása és sikere
gatottabb közö
mény.

Veracini So
csak nagy átélé
letekig kicsiszó
„Siciliano“-rés
D-moll hegedű
mai monumenta
gát hozta ki s
Nagyon tetszet
nek egyszerű
romantika és
feledhetelenné
„Valse caprice”
muzsikának ez
és nemes motiv
művész hangs
mesebb kifejez

Külön meg
szólószámairól.
György, aki a
ki tudta hozn
pozíciója közül
erő, csupa léle
formailag tök
„Csak azért is”
áruoló kompozí
ezt is feledtetn

Magyar
Kedd: Az ember
bérlet 67
Szerda: Az emb
68 szám I
Csütörtök: Az e
születben
Péntek: Az emb
ben, prem
Szombat d. u. f
hatodik e
árakkal, e
Szombat este 8
először, p
árakkal, e
Vasárnap d. u. f
sékelt he
Vasárnap este
2-odszor,
sorozat 5

M
Select-mo
Szeretem a h
vonásban. Főc
Patt és Pattac
Uránia-n
Buffalo Bill.
a cow-boyok é
sebb cow-boy
Apolló-n
Szenzációs dr

Urs
Urs

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Telmányi Emil hangversenye. Telmányi azon ritka muzsikusok közé tartozik, aki a legkomolyabb műtőt és a laikus, tisztán ösztönei után menő közönséget is el tudja ragadni. Varázsa nem fölényes technikájával, hanem inkább kongenialitásából magyarázható, mellyel a nagy költők alkotásait, legfinomabb és legrejtettebb árnyalataiban is érzékeltetni, a közönséghez közelebb hozni tudja. Vele él, vele lelkésül témáival s ami fő: ez nem póz nála, hanem élmény, temperamentumából és odaadásából táplálkozó élmény. Különösen kihozó precizitása az, mely művészetét jellemzi. Nagyon tett szert közvetlensége, előadó stílusának meleg tónusa is, mert az volt bizonyossága annak, hogy nem blazírt fölényel akar hatni, hanem inkább minden eszközzel a saját lelkesültségét akarja áttranszporálni közönségére. Ezért volt hatása és sikere frenetikus, kis, de annál váltogatottabb közönsége számára valóságos esemény.

Veracini Sonata di cameraját (A-moll) nemcsak nagy átéléssel, hanem a legfinomabb részletekig kicsiszoltan interpretálta. Különösen a „Siciliano“-részlet ért el nagy hatást. Wieniavszky D-moll hegedűversenyében nemcsak a mű formai monumentalitását, hanem gazdag érzésvilágát hozta ki szinte minden maradék nélküli. Nagyon tetszett Poldowszky „Tango“-ja, melynek egyszerű témáját a leggazdagabb stílusromantika és bizarrul finom szecesszió tesz feledhetetlenné. A ráadásul eljátszott Wieniavszky „Valse caprice“-ja frappirozta a közönséget. A muzsikának ez a lágy csipkésztötte, arannyal és nemes motívumokkal átszőtt e zsuzsujá kiváló művész hangszerénél aligha talált volna nemesebb kifejezőre.

Külön meg kell emlékezni Kósa György szólószámairól. Izig-vérig muzsikus ember Kósa György, aki a gyalázatosan rossz zongorán is ki tudta hozni a zenei lényegét. A két kompozíciója közül: a „Félének vágy“ című csupa erő, csupa lélek, amellelt stílusban is egységes, formailag tökéletesen megoldott alkotás. A „Csak azért is“ című erősen Bartók-hatást eláruló kompozíció, de az előadás briliáns volta ezt is feledtetni tudta velünk. (s. l.)

Magyar Színház heti műsora

Kedd: Az ember tragédiája Premier helyárral, napi bérlet 67 szám A, sorozat 51)
 Szerda: Az ember tragédiája (110-ed. sz. Napi bérlet 68 szám B, premierhelyárral, sorozat 52)
 Csütörtök: Az ember tragédiája (111-ed. sz., bérlet-szűnetben, premierhelyárral, sorozat 53)
 Péntek: Az ember tragédiája (112-ed. sz., bérlet-szűnetben, premierhelyárral, sorozat 54)
 Szombat d. u. fél 4 kor: Mizantrop (A Moliere-cyklus hatodik előadása, ijeségi előadás, első helyárral, előadó: Palfi Márton, sorozat 55)
 Szombat este 8-kor: Fűgefalevél (Operette ujdonság először, premiére bérlet 38 szám, premierhelyárral, sorozat 56)
 Vasárnap d. u. fél 4-kor: János Vitéz (117 ed. sz., mérsékelt helyárral, sorozat 57)
 Vasárnap este 8 kor: Fűgefalevél (Operette ujdonság 2-odszor, bérlet-szűnetben, premierhelyárral, sorozat 58)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Kedd, február 3. Premier. *Szerelmek a hóban.* Nevettetés burleszk 5 nagy felvonásban. Főszerepben az ismert dán komikusok: Patt és Pattachen.
Uránia-mozgó. Kedd, február 3. Premier. *Buffalo Bill. I. rész,* 8 felvonás. Szenzációs dráma a cow-boyok életéből. Főszerepben amerika legerősebb cow-boys: Art Acord.
Apolló-mozgó. Kedd, február 3. A szirén. Szenzációs dráma 5 felvonásban, a buvárok életéből.

Érjük mindenütt **Pierre önborotválókést**
 a felülmúlhatatlan
 Valóságos gyönyörűség. Svéd acceztüstet keverve.
Darabja 8 lej. Központ: Bukaresti Str. Donici 1.
 Rudolf Mosse No 100

TEA A TÉLI SPORTBAN

TEASKANNA
 tartalomadus
 AZÉRT LEGOLCSÓBB ÉS EGYUTTAL A LEGFINOMABB TEA HASZNÁLATBAN

Mit olvassunk?

Amundsen: A déli sark meghódítása	306
Brand doktor különös kalandján	54
Goethe: Maximák és reflexiók	152
Gautier: Az aranygyapjú	72
Hoffmann: Martin mester	84
Károlyi: Egy egész világ ellen	225
Gegen eine ganze Welt	270
Kleist: Kohlhaas Mihály	23
J. de Laetrelle: Silberman (Egy Zsidó gyerekek története)	80
Lehne: Markhof család	96
A sors játéka	84
Lugovoj: Nincs kegyelem	22
Mohabbharata	216
Mählau: Új élet	72
Nietzsche: Schoppenhauer	48
Jón rosszon túl	238
Panhüys: A boldogság dala	65
Perutz: 9 és 9 közt	20
Shakespeare: Brevarium	173
Turgenyev: Az óra és egyéb elbeszélések	119

Kották jegyzéke

Warschavsky: Der fodim	14
Roskin: Klipp-Klapp	14
Jankele geht in Schule	18
Chazkele	20
Löw Leo: Chesbojn zedek	14
Hatikvah	20
Löw: O. Dudele	18
Roskin: Ja chaj lili	10
Löw: Tief im Waldele	15
Roskin: Der Schikur	8
Dos Heilige Rikadl	15
Schirej: Hamisrach	25

A fentieket a pénz és porto előzetes be-
 küldése vagy utánvét mellett szállítjuk.
Az „UJ KELET“ könyvosztálya
 Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Carneval!

Estélyi és báli

ruha-ujdonságok megérkeztek

SZABÓ JENŐ

divatkülönlegességek nagy ruházata

Cluj

Cal. Regele Ferdinand 5

Telefon **4-79** Telefon

Carneval!

Budapest. ismert bu-
 get jelentett
 magyar ko-
 a városban
 k, aki egy-
 ton a City-
 finom tea-
 barhelyisé-
 a helyisége-
 miködtek. A
 gazdagodott.
 akarta kibő-
 l. Világváro-
 mely azonban
 nem tudta
 61-napra na-
 égre esődbe

.....

kolozsvári
 délelőtt zaj-
 ső kolozsvári
 Kereskedelmi
 rendezésében.
 észetesen az
 erkölcsi sí-
 lö-csapatnak.
 közönség is,
 ég jobban az
 türelme volt
 uzodó tizen-
 ni tudunk a
 n szépen ren-
 dott a futball
 életi és gya-

szertint folyt
 yakorlatok és
 k legjobban.
 i számok után
 en a vidéket
 iselte. A ko-
 ktoria, CFR,
 patái vettek
 n a díjak ki-
 őtt: a védő-
 ár (Viktoria).
 díjat pedig
 k (NAC) ne-
 érték: I. díj
 IS. III. díj

.....

T
 R-T.-nál
 .....
 -35 és 4-07
 .....
 adi
 ipar
 -- Arad.
 m: Olajipar.
 .....
 g a
 entral
 üsorát.
 órakor.
 .....
 t a nap-
 asználz

Mindenütt kaphatók

Ursus Extra világos és Hercules dupla maláta barna

kolozsvár
 sörkülönlegességek

Ursus - Gzell sörfőzde Kolozsvár

Rador

APRÓHIRDETÉSEK

Egyzeri közlésnél egy szó 3—, vastagabb betűvel 6 lej. Leg-
 kisebb apróhirdetés 30 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény.
Apróhirdetések díja előre fizetendő

Ől és vágott tüzeit
 legolcsóbb napi árban szál-
 lit Feuerstein, Hosszau-
 26. Telefon 10-42. 8448

Zongorát ad akadé-
 mista. Cim a kiadóban.

Keresek 6 kötetes n
 gyar Grätz-et megvételle.
 Ajánlatokat ármegjelölés-
 sel esetleg más zsidótár-
 gyu könyvekre is — Lib-
 rarie „Safruth“ Cluj címre
 kérek. 8440

3-4 középiskolát vé-
 zett fiu tanulónak felvé-
 tetik a Grünwald fémár-
 üzemben P. M. Viteazul 13.
 8493

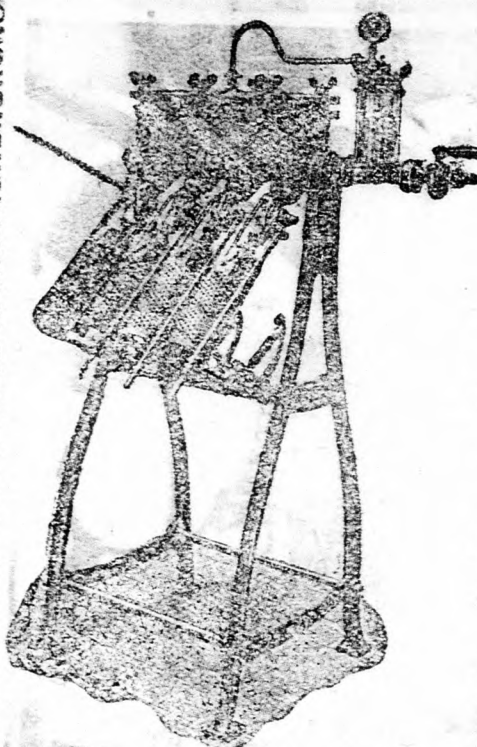
Kézimunkák és perzsa-
 szőnyeg eladó Kleinnál,
 Malom-utca 7., emelet.

**Név-
 jegyeket,**

születési,
 eljegyzési,
 esküvői
 kártyákat
 és mindenféle
 mulatsági
 meghívókat
 legszebb
 kivitelben
 készít a

**Kadma-nyomda
 Cluj**

Sörlefejtő készülék

**4 és 6
 csapos,**

valamint
 ezek alkat-
 részei
 állandóan
 kaphatók a

**Banca
 Industriala
 și Comer-
 ciala-nál
 CLUJ,**

Strada Gen.
 Neulcea
**No 2.
 Benner-palota**

Kérjen árjegyzéket

Telefon 12-29. „Bador“ No 2386

BUZETZKÓ utóda

F. Kuck

Gal. Reg. Ferdinand No 2.

Szövet, vászon, fehérnemű, harisnya, flanel,
 bélelések és paplan nagyraakára.

Írdessen az Uj Keletben!

Állandóan

drágul a könyv, de az Uj Kelet
 könyvosztályánál még a

régi árakon

kaphatók az alábbi
 zsidó tárgyú művek:

Agnon: És a meggyőzött kiegyenesedik	45
Dr. Bai: Zengő Hárfa	25
Gorelik: Clon és a gólu-z.	18
Gorion: József és testvérei	25
Grotto: Zsidó reneszánsz	25
Kabbalisták és csodatevők	30
Kacér: Gólem	15
Nordau: Mesék	22
Scholem Alejohem: Legett nemesez	25
Sokolow: Uj zsidó	15
Giszkalay: Támár	80
Uj próféciák könyve	75
A titok	15
Gus Chalav látomásai	80
M. A. Goldschmidt: Egy zsidósors	140
Szabó I.: Szent Eliz.	50
Marton: A zsidó nemzet Erdélyben	15
Paneth: Utazásom a Szentföldön	8

200 lejen felüli vételnél 10% engedmény.

Jönnek a hideg és a nedves napok

Ezrek és ezrek parazkodnak meghűlésről, nátháról és rheumatikus
 fájdalmakról. A mi elektromos

házi fényfürdőnk

a legjobb oltalom mindezek ellen. Izasztó hatása van, a szívet nem tá-
 madja meg s ezért különösen jó hatású az anyagcsere zavarainál. Min-
 den elektromos vezetékbe bekapcsolható.

Kapható: SIEMENS és HALSKE művek

Ára: 3600 lej
 Kérje prospektusunkat.

gyártmányainak elárústójánál, Cluj, Piata Guza Voda No 15.
 Román Villamosági Társaság, Siemens-Schuckert R. T. Gye: gearam osztály
 R der No 2418

Veszünk

bármily mennyiségben
 mindenféle keményfa stb.

rönköt,

u. m. hárs, bükk, tölgy, nyár, jávör,
 kőris, dió, cseresznye, topolya stb.

Fizetünk

meghitelezéssel, duplikát ellenében

azonnal!

Lemnex Fakereskedelmi Vállalat

Cluj, Strada Dr. V. Babes 19.

Keresünk

továbbá száraz és
 félszáraz gőzölt
 bükk boulest.

Gőzölt és gőzölet-
 len, szélezett és szé-
 lezetlen bükk desz-
 ka, szélezett és szé-
 lezetlen tölgy desz-
 ka, tölgy frezálódó
eladása

Szerkesztőség

hivatal és nyo
 Cluj-Kolozsvár, St.
 L. Pop. (Brassay-ut

Telefon: Szerkes-
 és kiadóhivatal
 Zs. N. Sz. —

A kéziratok kizár-
 szerkesztőséghez
 zendők. Kéziratok
 adank vissza

1925 február 4

A törv

A kiküldött v
 állapítása szerin
 egyetemi diákza
 professzort, a jas
 felelőség. Bárm
 egyetlen embert
 események felid
 hogy Cuza profes
 család sarja — n
 köny, ideológiáka
 fontolás nélkül
 séget tehát ezutt
 Cuza professzorra
 állásánál, nagy tő
 ban kellett volna
 délyek ereje min
 kell, hogy találja
 szellemével.

Modern jogáll
 az, amely távol n
 szenvedélytől, a
 nek egyensúlyozá
 lekedetében tehát
 mét látjuk és ker
 becsljük meg, m
 esetleges érzelmi
 törvények szellem
 fesszorról. Cuza
 nekünk nem alká
 vagyunk mindann
 maszálon is, kísér
 utfélen s ha még
 domásul a kormár
 vás abból a tudatb
 kánk fölött egy me
 a biztor ság érzését
 modern törvényho
 az, hogy itélkezés
 keit tartsa szem e
 sára is. Ennek a
 lojális zsidósága is
 gunkat. Mi sem k
 hogy ha vannak
 ezekért a botlások
 vében vonjanak f
 bíraltassanak el e
 érzelmek és szub
 velygő utmutatás
 bűnössége nem
 eszmei tartalmáb
 ben, hogy Cuza
 ságra olyan hat
 ország jó hírnevé
 sokra vezettek,
 egyenlőség jogi p
 Önbíráskodásra se
 olyan néprétegek
 dicitóit megérteni
 telni. Ha vannak
 magát büntelenné
 akarunk, de csak
 objektivitáshoz k
 Cuza professz
 hogy a szenvedély
 hitte, holott a mo
 irányul, hogy a s
 boló energiáit lefo
 szüntesse. Mi a m
 csak azt kívánjuk
 mátt végre ebbe
 szelleme váltsa fe
 mely konstruktív
 az egyébként sze
 vással kell regisztr
 sunkkal ez eset
 összeesnek. Hissz
 galom ezzel a k
 fázishoz érkezik
 között a belátás
 dalmaskodni fog